

Η ΒΑΘΥΤΕΡΗ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΡΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ (του Δημοσθένη Κυριαζή) – Σειρά Πολιτική Ηγεσία Επικοινωνία

Η Κάρτα του Πολίτη είναι μια πλαστική κάρτα στο μέγεθος των πιστωτικών καρτών, που έχει ενταμιευμένα βασικά στοιχεία του κατόχου της. Τέτοια στοιχεία για παράδειγμα είναι: ο αριθμός αστυνομικής ταυτότητας, ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ), ο αριθμός μητρώου κοινωνικής ασφάλισης (ΑΜΚΑ) ο

εκλογικός αριθμός, η φωτογραφία μας, τα δακτυλικά μας αποτυπώματα, και άλλα βασικά στοιχεία. Ο τελικός κατάλογος αυτών των στοιχείων δεν έχει μέχρι στιγμής οριστικοποιηθεί στη χώρα μας.

Με τα στοιχεία αυτά, που θα συνοδεύονται από ένα προσωπικό κωδικό αριθμό, θα είναι δυνατή και ασφαλής η πρόσβαση του κατόχου σε διάφορα ψηφιακά αρχεία και υπηρεσίες που θα «φορτωθούν» σε ένα κατάλληλο σύστημα πληροφορικής. Τέτοια για παράδειγμα στοιχεία είναι: ο ιατρικός φάκελος, τα στοιχεία περιουσίας, τα φορολογικά στοιχεία και άλλα στοιχεία του πολίτη που είναι σήμερα, ή θα είναι αύριο, σε ψηφιακή μορφή.

Βαθύτερος στόχος του θεσμού είναι να αποτελέσει η κάρτα όχημα για τη μετάβαση των πολιτών στη Νέα Ψηφιακή Εποχή· να γίνει το διαβατήριο για τη Νέα Ψηφιακή Εποχή.

Τα πλεονεκτήματα της παροχής υπηρεσιών με ψηφιακό τρόπο, σε σύγκριση με τον παλαιό συμβατικό τρόπο, συνοψίζονται στην εξαιρετικά μεγάλη βελτίωση: της ευελιξίας, της ταχύτητας, του κόστους και της αξιοπιστίας των παρεχομένων υπηρεσιών.

Για να κατανοηθεί η έκταση αυτής της βελτίωσης, είναι αρκετό να θυμίσουμε τα πλεονεκτήματα που υπάρχουν στην ανάληψη χρημάτων με κάρτα, από αυτήν με την προσέλευση μας στο ταμείο της τράπεζας και μάλιστα όταν το ταμείο λειτουργούσε χωρίς εργαλεία της ψηφιακής τεχνολογίας.

Φόβοι και αντιρρήσεις

Παρά το γεγονός ότι η κάρτα εξυπηρετεί και διευκολύνει τους πολίτες, εκδηλώθηκαν σοβαρές αντιδράσεις για την καθιέρωση της. Αιτιολογία των αντιδράσεων είναι ο φόβος ότι η κάρτα δεν θα αποτελέσει όχημα εξυπηρέτησης των πολιτών, αλλά θα γίνει όχημα «περιορισμού των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του πολίτη· ότι θα αποτελέσει τις ηλεκτρονικές χειροπέδες του λαού».

Γιατί όμως υπάρχει αυτή η άποψη και μάλιστα σε ένα σοβαρό ποσοστό πολιτών; Γιατί οι άνθρωποι φοβούνται τη χρήση ενός ακόμη εργαλείου της νέας τεχνολογίας, αν και τέτοια εργαλεία χρησιμοποιούνται ευρέως από τους ανθρώπους, ακόμη και από αυτούς που αντιτίθενται στη χρήση της κάρτας;

Στις γραμμές που ακολουθούν επιχειρείται να δοθεί μια απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα και μια άποψη για την ορθολογική και ουσιαστική προστασία των πολιτών από τους κινδύνους του θεσμού της Κάρτας· από τους κινδύνους που δημιουργούνται από την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση[1], που προωθείται από το Υπουργείο «Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», δημιουργώντας βάσιμες προσδοκίες για καλλίτερες μέρες των πολιτών.

Οι αιτίες των αντιρρήσεων

Πιθανές και λογικές αιτίες των αντιρρήσεων, που δεν

αντιφάσκουν με την πραγματικότητα των μεγάλων πλεονεκτημάτων που έχει η χρήση της Ψηφιακής τεχνολογίας, είναι δύο : 1) Η χαμηλή εξοικείωση των ανθρώπων με τη νέα τεχνολογία και (2) Η έλλειψη εμπιστοσύνης αυτών προς το σύστημα εξουσίας. Οι άνθρωποι δηλαδή φοβούνται ότι η κάρτα δεν θα χρησιμοποιηθεί για την εξυπηρέτηση των πολιτών, αλλά θα χρησιμοποιηθεί για την προώθηση των συμφερόντων του συστήματος. Ας επιχειρήσουμε όμως μία σύντομη επισκόπηση των δύο αυτών αιτίων.

Η χαμηλή εξοικείωση

Στην αρχή κάθε τεχνολογικής καινοτομίας, η εξοικείωση των ανθρώπων είναι πάντα μικρή. Αν όμως η καινοτομία εξυπηρετεί τους ανθρώπους και είναι οικονομικά και λειτουργικά προσιτή στους πολλούς, τότε σε σύντομο σχετικά χρόνο το πρόβλημα ξεπερνιέται.

Η ιδέα να υπάρχει το πρώτο διάστημα δυνατότητα πρόσβασης στις σχετικές υπηρεσίες, τόσο με την κάρτα όσο και με τις υπάρχουσες συμβατικές μεθόδους, θα λύσει υπαρκτά προβλήματα και θα βοηθήσει σημαντικά στην μείωση των αντιδράσεων χωρίς να επιμηκύνει ουσιαστικά τον χρόνο εξοικείωσης.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης

Η έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών στο σημερινό σύστημα άσκησης της εξουσίας, δυστυχώς, είναι απόλυτα δικαιολογημένη. Οι άνθρωποι βίωσαν ότι πολλοί άνθρωποι του συστήματος χρησιμοποίησαν τις δυνατότητες που τους παρείχε το σύστημα, για να υπηρετήσουν ιδιοτελείς στόχους και όχι για να υπηρετήσουν τα συμφέροντα των πολλών. Συνεπώς ο φόβος ότι με τον ίδιο τρόπο θα χρησιμοποιήσουν και τις μεγάλες δυνατότητες που δημιουργεί ο θεσμός της κάρτας είναι δικαιολογημένος. Ο κίνδυνος είναι πραγματικός και όχι φανταστικός.

Το πρόβλημα αυτό, γνωστό σαν πρόβλημα «αλληλεπίδρασης τεχνολογίας – τρόπου άσκησης της εξουσίας», είναι πολύ μεγάλο. Όπως πολλοί πιστεύουν, είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα του 21ου

αιώνα.

Το μέγεθος του προβλήματος δημιουργήθηκε από τις φανταστικές, ποιοτικά και ποσοτικά, δυνατότητες της νέας ψηφιακής τεχνολογίας. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι η νέα τεχνολογία είναι η πρώτη ουσιαστικά τεχνολογία παραγωγής πνευματικού έργου, ενώ όλες οι άλλες τεχνολογίες, που αναπτύχθηκαν από το 3000 πΧ, είναι τεχνολογίες παραγωγής μηχανικού έργου[2].

Είναι ευνόητο ότι αν αυτές οι δυνατότητες χρησιμοποιηθούν και στον τομέα άσκησης της εξουσίας από όλους τους πολίτες, τότε η τεχνολογία θα είναι ευλογία. Αν όμως χρησιμοποιηθούν από τους λίγους, θα είναι κατάρρα και εφιάλτης σαν αυτόν που περιγράφει ο Όργουελ στο γνωστό «1984».

Το πραγματικό και μεγάλο πρόβλημα συνεπώς της Κάρτας του Πολίτη, της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, είναι η αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και όχι οι δυνατότητες της κάρτας. Οι προσπάθειες των πολιτών για προστασία από τις ηθικά και λογικά επιλήψιμες συμπεριφορές του πολιτικού συστήματος, «χτυπώντας» την κάρτα, είναι και παράλογες και αναποτελεσματικές. Στο χωριό λένε «όταν φταίει ο γάιδαρος δεν χτυπάμε το σαμάρι»

Οι άνθρωποι σήμερα, την εποχή της ψηφιακής τεχνολογίας, έχουν δύο δυνατότητες: (1) Να αγωνιστούν για να μείνει η τεχνολογία μακριά από την άσκηση της εξουσίας ή (2) Να αγωνιστούν για να αλλάξει το σύστημα εξουσίας έτσι ώστε η νέα τεχνολογία να αποτελεί ευλογία και όχι εφιάλτη για τους πολίτες.

Η πρώτη λύση είναι απόλυτα ουτοπική γιατί το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Οι άνθρωποι της σημερινής «εποχής του πυριτίου»[3], δεν γυρίζουν πίσω στην εποχή του χαλκού. Επί πλέον, η νέα τεχνολογία αναπτύσσεται με ρυθμούς αφάνταστα μεγαλύτερους από τους ρυθμούς κάθε άλλης τεχνολογίας του παρελθόντος. Ο περιορισμός της πληροφορίας είναι ήδη σήμερα

πολύ δύσκολος έως αδύνατος. Αύριο, στην κοινωνία της πληροφορίας, ο περιορισμός θα είναι ουτοπία.

«Από το 1950 μέχρι σήμερα, η υπολογιστική ισχύς έχει αυξηθεί κατά δέκα δισεκατομμύρια φορές, ενώ στην τρίτη φάση της ανάπτυξης των υπολογιστών (περί το 2020/30), η σχέση υπολογιστών προς ανθρώπους θα αγγίζει τους 100 υπολογιστές ανά άνθρωπο» [4]. (Η σχέση αυτή στην Ελλάδα σήμερα, υπολογίζεται ότι περίπου είναι 0.5 έως 1.0 υπολογιστές ανά άνθρωπο).

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η μόνη εφικτή, λογική και ηθική λύση είναι η δεύτερη· να κάνουμε την τεχνολογία όχημα άσκησης της εξουσίας από όλους τους πολίτες.

Σε μία τέτοια περίπτωση ο περιορισμός της πληροφορίας και η αρχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν θα χρειάζεται να υπάρχουν.

Τη λογική και την ηθική αυτού, του εκ πρώτης όψεως παράλογου, συμπεράσματος μπορούμε να την καταλάβουμε με δύο τρόπους. Με αυτόν του εξουσιάζοντος και εξουσιαζόμενου πολίτη και με αυτόν της μείωσης της κοινωνικής εντροπίας.

Ο εξουσιάζων πολίτης

Αν δημιουργήσουμε ένα πολιτικό σύστημα όπου ο πολίτης είναι «εξουσιάζων και συγχρόνως εξουσιαζόμενος, κυβερνών και κυβερνώμενος»[5], τότε στο σύστημα αυτό, ούτε ο περιορισμός της πληροφορίας, ούτε η προστασία των προσωπικών δεδομένων θα έχουν έννοια και σκοπιμότητα ύπαρξης.

Το δόγμα αυτό έχει και νομική και ηθική ισχύ. Όπως μάλλον γνωρίζετε, η δημοσιοποίηση από γνωστό δημοσιογράφο προσωπικών δεδομένων ανθρώπων της εξουσίας, ούτε από τη δικαιοσύνη, ούτε από την αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων θεωρήθηκε παρανομία.

Μήπως η δημιουργία των αρχών προστασίας είναι το αντίτιμο της απαλλοτρίωσης της εξουσίας των πολιτών;

Η μείωση της εντροπίας

Εντροπία είναι το αντίστροφο του μέτρου της πληροφορίας. Ελεύθερη και χωρίς παραμορφώσεις διακίνηση συνεπώς της πληροφορίας, σημαίνει χαμηλή εντροπία· σημαίνει υψηλή αποτελεσματικότητα και χαμηλό ρυθμό αποδόμησης των συστημάτων· σημαίνει διαφάνεια.

Στη λογική αυτή η ελεύθερη διακίνησης της πληροφορίας, η χωρίς φραγμούς και παραμορφώσεις διακίνηση, αποτελεί το δεσπόζον (mandatory) χαρακτηριστικό του κοινωνικού συστήματος. Αποτελεί το αναμφισβήτητο κριτήριο ύπαρξης εξουσίας στους πολίτες, ύπαρξης πραγματικής Δημοκρατίας.

Συμπέρασμα

Το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι η κάρτα. Το πραγματικό πρόβλημα είναι ο τρόπος χρήσεως των δυνατοτήτων της κάρτας από αυτούς που ασκούν την εξουσία.

Αν η κάρτα εκτός από διαβατήριο για τη Νέα Ψηφιακή Εποχή – ένας όρος γενικός και αόριστος – ήταν και διαβατήριο για την ουσιαστική και ορθολογική συμμετοχή των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας, για την Ψηφιακή Άμεση Δημοκρατία, τότε η κάρτα θα ήταν ευλογία· θα ήταν η μεγαλύτερη προσφορά προς τον άνθρωπο.

Η Ψηφιακή Άμεση Δημοκρατία όμως δεν δημιουργείται με την κάρτα, αλλά με τους κατάλληλους θεσμούς.

Για τη διαμόρφωση αυτών των θεσμών, ευθύνη, δικαίωμα και υποχρέωση έχουν όλοι οι πολίτες· οι πολιτικοί, οι ειδήμονες και μείς οι απλοί πολίτες.

[1] Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (ΗΔ) είναι η λειτουργία με μέσα της νέας τεχνολογίας, των θεσμών που έχει μια χώρα. Συνεπώς η ΗΔ μπορεί να υπάρχει τόσο σε δημοκρατικά όσο και σε ολιγαρχικά πολιτεύματα. Το μεγάλο όμως πλεονέκτημα της ΗΔ είναι ότι κάνει εφικτή τη λειτουργία αμεσοδημοκρατικών θεσμών, αν βέβαια υπάρχουν.

[2] Πνευματικό έργο είναι αυτό που πραγματοποιείται με τις δυνάμεις του εγκεφάλου, ενώ μηχανικό έργο αυτό που πραγματοποιείται με τις δυνάμεις του μυϊκού συστήματος.

[3] Το πυρίτιο (σιλικόνη, άμμος) είναι ως γνωστό η πρώτη ύλη της νέας ψηφιακής τεχνολογίας. Η αφθονία του πυριτίου στη φύση και το μικρό κόστος απόκτησης του, έχουν συμβάλει σημαντικά στην αλματώδη ανάπτυξη της νέας τεχνολογίας.

[4] Από το βιβλίο ΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ του καθηγητού της Θεωρητικής Φυσικής στο Πολιτειακό Κολέγιο της Νέας Υόρκης MICHIO KAKU. Εκδόσεις Anubis 2000.

[5] Τέτοιοι πολίτες ήταν οι πολίτες της αυθεντικής Δημοκρατίας, της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Δημοσθένης Κυριαζής
Ψηφιακή Άμεση Δημοκρατία

Φωτό: wikimedia

03 Μαρτίου 2011